

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 20.3.2009
SEK(2009) 330 slutlig

REKOMMENDATION FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET

**om att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om
ett avtal om ett enhetligt system för patenttvister**

REKOMMENDATION FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET

om att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om ett avtal om ett enhetligt system för patenttvister

A. MOTIVERING

1. INLEDNING

Kommissionen föreslår att man inleder förhandlingar i syfte att ingå ett avtal mellan Europeiska gemenskapen, dess medlemsstater och övriga parter till konventionen om meddelande av europeiska patent (Europeiska patentkonventionen) av den 5 oktober 1973¹ om inrättande av ett enhetligt system för patenttvister. Den domstolsordning som upprättas inom ramen för det enhetliga systemet för patenttvister skulle få behörighet både för befintliga europeiska patent och för framtida gemenskapspatent. När det gäller befintliga europeiska patent bör alla parter till Europeiska patentkonventionen, som inte hör till de ursprungliga parterna till konventionen, få ansluta sig till avtalet.

Industriell äganderätt, som patent, främjar på EU-nivå gränsöverskridande tillverkning och distribution av varor inom Europeiska gemenskapen och bidrar därmed direkt till en bättre fungerande inre marknad. Vidare påverkar det handeln inom EES och är således av betydelse för alla länder som undertecknat EES-avtalet.

Patent spelar en viktig roll i systemet för industriell äganderätt. De stimulerar och uppmuntrar till innovation och har en positiv inverkan på utvecklingen av nya produkter och nya tillverkningsförfaranden. Den bristande samordningen av nuvarande patentsystem i Europa och avsaknaden av en enhetlig titel och ett enhetligt system för patenttvister leder till att tillgången till patentsystemet blir komplicerat och kostsamt och att patenten inte tillämpas på ett effektivt sätt. Detta gäller framför allt små och medelstora företag.

Innovatörer som önskar skydda sina uppfinningar i gemenskapens olika medlemsstater kan för närvarande söka patentskydd antingen via enskilda nationella patentsystem eller via det europeiska patentsystemet. Europeiska patent beviljas av Europeiska patentverket (EPO) som inrättades genom Europeiska patentkonventionen och har för närvarande 35 konventionsparter. Utöver medlemsstaterna ingår bland annat Schweiz, Island, Liechtenstein och Norge.

Om det i dagsläget uppstår en tvist om ett patents giltighet eller om ett påstått patentintrång föreskriver gemenskapslagstiftningen på civilrättsområdet att frågor som rör ett patents giltighet ska behandlas av den medlemsstats rättssystem i vilket patentet registrerats. Frågor som rör patentintrång kan behandlas antingen av en domstol i den medlemsstat där svaranden är bosatt eller av en domstol i den medlemsstat där skadan inträffade eller kan inträffa. Liknande regler gäller i fråga om Schweiz, Norge och Island som omfattas av Luganokonventionerna från 1988 och 2007. Detta system innebär tvistemålsförfaranden i ett antal olika fora eftersom företaget kan bli tvungna att parallellt väcka talan i alla medlemsstater

¹ <http://www.epo.org/patents/law/legal-texts/html/epc/2000/e/contents.html>.

där patentet är godkänt. Intressenter har vid upprepade tillfällen redogjort för att detta förfarande medför avsevärda kostnader, är komplicerat och skapar rättslig osäkerhet på grund av att domstolsbesluten kan utfalla olika från en medlemsstat till en annan. Berörda parter hävdade vid ett samråd 2006 att det nuvarande systemet, i synnerhet när det gäller patentfrågor av gränsöverskridande karaktär, leder till rättslig osäkerhet. Vidare har det hävdats att systemet inte överensstämmer med den inre marknadens krav.

I kommissionens meddelande av den 3 april 2007 konstateras att den sammanlagda kostnaden för parallell prövning i de fyra medlemsstater som har de flesta patenttvisterna (Tyskland, Frankrike, Förenade kungariket och Nederländerna) uppgår till mellan 310 000 euro och 1 950 000 euro i första instansen och till 320 000 euro och 1 390 000 euro i andra instansen. Detta visar att prövning av patenttvister är idag onödigt kostsam och riskfylld för alla inblandade parter. De risker som är förbundna med patenttvister och avsaknaden av ett enhetligt system utgör ett hinder i synnerhet för små och medelstora företags samt enskilda investerares tillgång till patentsystemet och en hämsko för innovation och konkurrenskraft inom EU.

Kommissionen håller på att utarbeta en rapport om tillämpningen av Bryssel I-förordningen² vilken kommer att ta upp de största bristerna med de nuvarande gemenskaps-/Luganosystemen. För att komma till rätta med de kostnader som uppstår i samband med parallella domstolsförfaranden i nationella domstolar och de problem som samordningen av sådana förfaranden medför skulle den bästa lösningen vara att inrätta ett enhetligt system för patenttvister.

I en nyligen genomförd kostnads- och intäktsanalys av ett enhetligt och integrerat europeiskt system för patenttvister³ kom man fram till att alla parter och hela EU-ekonomin skulle gynnas om man kunde undvika överlappning vid handläggningen av frågor som rör patentintrång och upphävande. Redan 2013 beräknas de totala privata kostnadsbesparingarna uppgå till 148–289 miljoner euro per år beräknat på det sannolika antalet domstolsförhandlingar i flera nationella domstolar som kunnat undvikas. Man tror dessutom att besparingarna blir ännu större i framtiden.

Inrättandet av ett gemenskapspatent och av ett enhetligt system för patenttvister avseende både framtida gemenskapspatent och europeiska patent utgör därför även fortsättningsvis en prioriterad fråga för Europa.

2. DET PLANERADE AVTALET OM INRÄTTANDE AV ETT ENHETLIGT SYSTEM FÖR PATENTTVISTER

För att komma till rätta med de otillfredsställande rådande förhållandena i Europa i samband med prövning av patenttvister hade ett antal medlemsstater och tredjeländer, under överinseende av Europeiska patentverket, förberett ett förslag till domstolssystem för europeiska patent (EPLA) som var tänkt att ta itu med de nämnda bristerna enbart när det gäller europeiska patent. Det fanns dock inte tillräckligt stöd i rådet från medlemsstaternas

² Rådets förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, EGT L 12, 16.1.2001, s. 1.

³ Harhoff, Economic Cost-Benefit Analysis of a Unified and Integrated European Patent Litigation System, Final Report, utredning genomförd på begäran av Europeiska kommissionens GD MARKT, anbudsfordran nr MARKT/2008/06/D av den 31 december 2008, reviderad den 9 februari 2009, s. 40.

sida för att få till stånd det erforderliga deltagandet från gemenskapen. Kommissionen föreslog därför i ovan nämnda meddelande att det inrättas en integrerad rättsordning för både europeiska patent och framtida gemenskapspatent. Rådets arbetsgrupp för patentfrågor har på grundval av detta meddelande diskuterat förslaget om att inrätta ett enhetligt system för patenttvister. Den domstolsordning som upprättas inom ramen för det enhetliga systemet för patenttvister skulle få behörighet både när det gäller patentinrång och giltigheten för europeiska patent och gemenskapspatent. Det förefaller som om det finns en tilltagande bred enighet om huvuddragen i och de grundläggande uppgifterna för ett enhetligt system för patenttvister. Detta skulle innebära en i stor utsträckning decentraliserad första instans, en enda överklagandeinstans och en uppgift för EG-domstolen att tillhandahålla en samstämmig tolkning och tillämpning av gemenskapslagstiftningen.

Det enhetliga systemet för patenttvister bör inrättas genom ingående av ett avtal i enlighet med det förfarande som avses i artikel 300 i EG-fördraget som omfattar europeiska gemenskapen, dess medlemsstater och övriga parter till Europeiska patentkonventionen. Det är nödvändigt att gemenskapen är delaktig i detta avtal eftersom det kommer att omfatta områden där gemenskapen har ensam behörighet att ingå avtal med tredjeländer, som exempelvis de som omfattas av direktivet om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter⁴ och Bryssel I-förordningen⁵. Emellertid bör det påpekas att den befintliga lagstiftningen avser nationella domstolsförfaranden och är därför kanske inte helt relevant. Den föreslagna enhetliga rättsordningen skulle skilja sig från de regler som för närvarande gäller för de nationella domstolsstrukturerna i den mån det är nödvändigt för att uppfylla de uppställda kraven. Detta avtal skulle utgöra ett komplement till inrättandet av ett gemenskapspatent på grundval av kommissionens förslag till rådets förordning från 2000.⁶ Arbetet med förslaget till förordning planeras att ske parallellt i rådets arbetsgrupp i syfte att få till stånd ett generellt avtal som inkluderar gemenskapspatentet och ett system för patenttvister.

Trots de patentreformer som Europeiska patentverket nyligen genomfört kommer gemenskapspatentet att tillföra ett mervärde som det europeiska patentet inte kan erbjuda. Efter att ha godkänts av Europeiska patentverket sönderfaller det europeiska patentet i ett antal nationella patent som faller under nationell lagstiftning. Gemenskapspatenten kommer däremot att utgöras av enskilda immateriella rättigheter liknande gemenskapsvarumärket. De kommer att få en enhetlig och gemenskapsövergripande effekt genom en direkt tillämplig gemenskapsförordning. Eftersom gemenskapspatenten kommer att inbegripa hela EU-territoriet kommer de att vara verkställbara på ett enhetligt sätt vid EU:s yttre gränser. Dessutom kommer de att bli billigare och innebära mindre administration och mindre belastning för de sökande och patentinnehavarna.

Med hänvisning till dagens pressade ekonomiska läge står kommissionen sålunda fast vid att man bör vidta en omfattande reform av patentsystemet som inbegriper både ett EU-övergripande system för patenttvister och ett enhetligt patent. Vid konferensen om industriell äganderätt, som anordnades i samarbete med det franska ordförandeskapet den 16–17 oktober

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter, EUT L 195, 2.6.2004, s.16.

⁵ Rådets förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, EGT L 12, 16.1.2001, s. 1.

⁶ KOM(2004) 412 slutlig av den 5 juli 2000, EGT C337, 28.11.2000, s. 278. Senast ändrad av rådet den 8 mars 2004, rådets dokument 7119/04.

2008 i Strasbourg, visade det sig att det råder stor enighet inom den europeiska industrins olika sektorer om att man snarast bör vidta åtgärder för att driva båda dessa frågor vidare.

Reformen av patentsystemet bör också ses i ett vidare sammanhang mot bakgrund av EU:s strukturella reformagenda, som Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning, den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa för tillväxt och sysselsättning⁷ och översynen av den inre marknaden⁸. Detta bidrar på ett avgörande sätt till det övergripande målet att främja innovation och lätta företagens administrativa börda.

För närvarande förefaller det som om medlemsstaterna ställer sig öppna till att ingå ett blandat avtal för att inrätta ett enhetligt system för patenttvister⁹. Ytterligare framsteg har dessutom gjorts i fråga om andra olösta frågor som rör gemenskapspatentet.

På grundval av resultatet av de diskussioner som hitintills ägt rum i rådets arbetsgrupp kan huvuddragen i det planerade enhetliga systemet för patenttvister sammanfattas på följande sätt:

- En första instans med lokala och regionala avdelningar, en central avdelning, en andra instans och en registratorsfunktion.
- Alla avdelningar kommer att utgöra en integrerad del i en enda rättsordning med enhetliga förfaranden.
- Domare inom den domstolsstruktur som inrättas genom det enhetliga systemet för patenttvister ska ha särskild kompetens när det gäller patenttvister samt tekniskt fackkunnande.
- Träningsprogram ska inrättas för domare inom den enhetliga rättsordningen för att förbättra och öka tillgången på sakkunniga i prövning av patenttvister och för att garantera en bred geografisk spridning av sådan sakkunskap och expertis.
- En pool av domare i patenträtt bestående av juridiskt och tekniskt kvalificerade domare som kan stödja lokala och regionala avdelningar inom den domstolsstruktur som inrättas genom det enhetliga systemet för patenttvister.
- Den domstolsstruktur som inrättas genom det enhetliga systemet för patenttvister skulle, när det gäller det skydd som en offentliggjord patentansökan omfattas av, få domstolsbehörighet både för europeiska patent och de framtida gemenskapspatenten vid patentintrång, talan eller genkärsmål vid upphävande, fastställsetalan om att det inte föreligger något intrång samt skadeståndstalan. Vidare skulle den handlägga frågor som rör tvångslicenser för gemenskapspatent. Patent som beviljas av nationella patentverk ska inte omfattas av det framtida systemet för patenttvister.

⁷ KOM(2008) 800 slutlig av den 26 november 2008.

⁸ Kommissionens arbetsdokument "The Single Market Review: one year on", SEK(2008) 3064 av den 16 december 2008.

⁹ Rådets dokument 5072/09 (Draft Agreement on the European and Community Patents Court and Draft Statute).

- Den domstolsstruktur som inrättas genom det enhetliga systemet för patenttvister skulle enbart ha behörighet för upphävande och intrång. När det gäller ansökningar som är under handläggning eller beviljade europeiska patent kan sökande och patentinnehavare, före det datum som denna domstolsstruktur tas i bruk, få rätt att ställa sig utanför systemet.
- Beslut som antagits av den domstolsstruktur som inrättas genom det enhetliga systemet för patenttvister kommer i princip att få laga kraft inom det territorium eller de territorier där ifrågavarande patent gäller.
- Den domstolsstruktur som inrättas genom det enhetliga systemet för patenttvister kommer huvudsakligen att få befogenhet att
 - förklara ett europeiskt patent eller ett gemenskapspatent ogiltigt,
 - uppmana en intrångsgörare att upphöra med patentintrånget och avstå från framtida intrång,
 - förordna om destruktion av intrångsgörande varor eller av materiel som används för att tillverka intrångsgörande varor,
 - föreskriva om betalning av skadestånd till den skadelidande parten och om att intrångsgöraren ska informera den skadelidande parten om eventuell inblandad tredje parts identitet,
 - föreskriva om interimistiska åtgärder och skyddsåtgärder, däribland preliminära förbuds förelägganden, order avseende inspektion av egendom, beslut om frysning och beslag.
- Förstainstansrättens avgöranden kan överklagas till appellationsdomstolen.
- EG-domstolen kommer att fatta beslut om preliminära frågor som ställs av den domstolsstruktur som inrättas genom det enhetliga systemet för patenttvister och som gäller tolkning av EG-lagstiftningen samt giltigheten för och tolkningen av rättsakter som beslutats av gemenskapens institutioner.

För att undvika rättslig osäkerhet vore det lämpligt att EG-domstolen begär ett yttrande i enlighet med artikel 300.6 i EG-fördraget om huruvida det planerade avtalet är i överensstämmelse med EG-fördraget med hänsyn till att det enhetliga systemet för patenttvister även kommer att få behörighet i fråga om det framtida gemenskapspatentet.

3. GEMENSKAPENS DELTAGANDE I FÖRHANDLINGARNA

Gemenskapen måste delta i förhandlingarna om förslaget med hänsyn till gemenskapens behörighet inom detta område. I samband med förhandlingarna bör även samtliga förbindelser med berörda tredjeländer beaktas.

Gemenskapen har även med tanke på patentpolitiken ett intresse av att delta i förhandlingarna. Den aktuella situationen med tillämpning av olika nationella domstolars lagstiftning i de olika länder som är parter till Europeiska patentkonventionen är inte förenlig med de krav som ställs på en verklig inre marknad. Det nuvarande systemet är både kostsamt och kan leda till

olika eller till och med motstridiga resultat i olika medlemsstater. Inrättandet av en domstol som är behörig att fatta beslut om europeiska patent och gemenskapspatent skapar rättslig säkerhet och främjar en enhetlig tillämpning och tolkning av patentlagstiftningen på EU-nivå och när det gäller Europeiska patentkonventionen. Patentinnehavare kommer att förfoga över ett mer förutsebart, snabbare och billigare tillvägagångssätt för att lösa tvister som rör deras patent, vilket sannolikt kommer att öka tillväxten, konkurrenskraften och sysselsättningen. Patentsystemet förväntas även bli mer ekonomiskt överkomligt framför allt för små och medelstora företag.

B. REKOMMENDATION

Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar kommissionen

- att rådet bemyndigar kommissionen att förhandla om ett avtal som inrättar ett enhetligt system för patenntvister,
- att rådet beslutar om att kommissionen ska leda dessa förhandlingar för Europeiska gemenskapens räkning i samråd med en särskild kommitté bestående av företrädare från medlemsstaterna som ska bistå kommissionen i genomförandet av denna uppgift i enlighet med bifogade förhandlingsdirektiv,
- att medlemsstaterna, när det gäller frågor som faller inom deras kompetensområde, vid förhandlingarna om antagandet av ett sådant avtal samordnar sig sinsemellan och med kommissionen inom den särskilda kommittén i fråga om ställningstaganden gentemot tredjeländer,
- att rådet antar de förhandlingsdirektiv som bifogas i bilagan.

BILAGA

FÖRHANDLINGSDIREKTIV

- Avtalet ska ingås av Europeiska gemenskapen, dess medlemsstater och andra parter till den Europeiska patentkonventionen.
- Kommissionen ska se till att den domstolsstruktur som inrättas genom det enhetliga systemet för patenttvister får behörighet både i fråga om europeiska patent och gemenskapspatent.
- Kommissionen ska se till att bestämmelserna i förslaget till avtal och eventuella rättsakter som ingår i förslaget till avtal är i överensstämmelse med gemenskapens regelverk. Detta krav ska gälla med förbehåll för de undantag från regelverket som är nödvändiga för inrättandet av en särskild patentdomstol.
- Kommissionen ska förvissa sig om att EG-domstolen kommer att fatta beslut om preliminära frågor som ställs av den domstolsstruktur som inrättas genom det enhetliga systemet för patenttvister och som gäller tolkning av EG-lagstiftningen samt giltigheten för och tolkningen av rättsakter som beslutats av gemenskapens institutioner.
- Kommissionen ska se till att bestämmelserna i förslaget till avtal är förenliga med inrättandet av ett gemenskapspatent.